

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082/610- 7083
Konu : Edirne Milletvekili
Erdin BİRCAN'ın
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2016
09 Aralık 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 15/11/2016 tarihli ve 43452547-120.07-66791 sayılı yazınız.

Edirne Milletvekili Erdin BİRCAN'ın; Edirne'nin Keşan İlçesinde dağıtılan kömürlerin hava kirliliğine sebep olduğu iddiası hakkında Bakanlığımıza yönelmiş olduğu 7/8934 Esas sayılı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (1 Adet, 3 Sayfa)

**EDİRNE MİLLETVEKİLİ
SAYIN ERDİN BİRCAN'IN
TBMM 7/8934 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORU VE CEVAPLARI**

SORULAR:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ölçümlerine göre, geçen kış döneminde Türkiye'de en kirli hava Seçim Bölgem Edirne'nin Keşan İlçesi'ndedir. Keşan'ın havası "tehlikeli" sınıfında yer almakta ve kirliliğin ana kaynağı kömür kullanımı olup; Bakanlık, ilçede acilen doğalgaza geçilmesi uyarısında bulunmaktadır. Havaaların soğuması ile Keşan'ın havası yine alarm vermeye başlamıştır. 27 Ekim 2016 tarihi itibari ile Partikül madde 10 ortalaması AB sınırının (50) çok üzerinde, yasal sınır (80) düzeyinde 73'tür. 8 Temmuz 2015 tarihli İl Mahalli Çevre Kurulu kararı ile Keşan'da kullanılacak kömür özellikleri, en az 4 bin 800 Kcal/kg (-200 tolerans), kuru bazda kükürt en çok yüzde 2,3 olarak belirlenmiştir. Yaşanan yoğun hava kirliliği sonrasında 12 Nisan 2016 tarihli ve 86 Karar No.lu Mahalli Çevre Kurulu Kararları ile gereğince 2016-2017 kış sezonunda Keşan'da ısınma amacıyla 5800 kaloringin altında ve yüzde 1,6 kükürt değerinin üzerinde kömür kullanılmasının yasaklamıştır. Bağlayıcı bu karara rağmen 26 Ekim 2016 da toplanan İl Mahalli Kurulu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca (SDYV) ihtiyaç sahiplerine dağıtılacak kömürlerin, geçen yıl dağıtılan kömürler gibi yani 4 bin kalori ve yüzde 3'ten fazla kükürt oranının sahip kömürler olacağı öğrenildi. Aralık 2015'te Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanı Berat ALBAYRAK'a vermiş olduğum soru önergesine Bakan ALBAYRAK'ın Mart 2016'daki yanıtı, "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından fakir ailelere yardım kapsamında dağıtılan kömürler her yıl çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğini Önleme Yönetmeliğinde belirtilen kriterlere uygun kömürlerdir" denmektedir.

Buna göre,

- 1) Kömür kullanımı yüzünden Türkiye'nin en kirli havasına sahip olduğu tespit edilen Keşan'da 4 bin kalori kömür dağıtımına neden izin verilmiştir?
- 2) Kömür satışı yapanların 5 bin 800 kalori altı kömürü satışı, vatandaşların da kullanması yasakken, SYDV'nin 4 bin kalori kömür dağıtması suç değil midir?
- 3) İhtiyaç sahiplerine dağıtılan 4 bin kalori kömürler ile Keşan'ın havası bu kış da Türkiye'nin en kirli havasına sahip olacağı açıkken, Keşan'da yaşayan yurttaşların yaşam kalitesini daha da bozacak bu kararı iptal etmeyi düşünüyor musunuz?
- 4) Bakan ALBAYRAK' ın Mart 2016'da dağıtılan kömürlerin hava kirliliği yönetmeliğine uygundur ifadesi ile İl Kurulunun 5 bin 800 kalori altı kömür yasağı beraber değerlendirildiğinde, Türkiye'de dağıtımı yapılan kömürlerin Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğini Önleme Yönetmeliğine uygunsuz dağıtımını nasıl değerlendirmektedir?
- 5) Kullanılacak düşük kalorili kömürden kaynaklanacak sağlık sorunlarının veya daha vahim durumların sorumlusu kim olacaktır?

CEVAP:

13/01/2005 tarihli ve 25669 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü (IKHKK) Yönetmeliği" ile il ve ilçelerin kullanabileceği ithal ve yerli kömür özellikleri belirlenmiştir. Edirne İli; 09/09/2013 tarihli ve 2013/37 sayılı "Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi" EK-3 "İllerin Kirlilik Profil Listesi" içinde "Yüksek Kirlilik Potansiyeli Bulunan İller" arasında yer almaktadır. Bu kapsamda, Edirne İli ve Keşan İlçesinde IKHKK Yönetmeliği Tablo.11'de yer alan "Sınır Değerlerinin Aşıldığı (1. Grup) İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri" ne sahip kömürlerin kullanılması gerekmektedir.

Yerli Kömürlerin Özellikleri	Sınırlar
Toplam Kükürt (kuru bazda)	En çok % 2
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	En az 4800 Kcal/kg (-200 tolerans)
Toplam Nem (orijinalde)	En çok % 25
Kül (kuru bazda)	En çok % 25
Boyut* (satışa sunulan)	18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için en çok % 10 tolerans)

*Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu 10-18 mm olabilir.

Ayrıca, IKHKK Yönetmeliğinin “Alınacak Tedbirler” başlığı altında yer alan 31 inci maddesinde “Mülga İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, kritik meteorolojik şartların oluştuğu veya hava kirliliğinin artış gösterdiği bölgelerde, esasları il mahalli çevre kurullarınca belirlenecek şekilde insan ve çevresi üzerinde meydana gelecek zararlara karşı; katı ve sıvı yakıtların kalitesinde iyileştirme yönünde yeni düzenleme yapmaya yetkilidir.” hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede; Edirne Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce alınan tüm önlem ve denetimlere rağmen, hava kalitesi izleme istasyonunda ölçülen değerlerin sınır değerleri aşması nedeniyle, Edirne İli Keşan İlçesinde kullanılacak yerli kömür parametrelerinin 2016-2017 yılı kış dönemi için alt ısı değer (kuru bazda) 5800 (±200) kcal/kg, kükürt (kuru bazda) % 1,5, kül % 20 (±1), nem % 20 (±1) olacak şekilde değiştirilmesi için Bakanlığımızdan görüş sorulmuş ve Bakanlığımız da İl Müdürlüğümüzce belirlenen kömür parametrelerinin uygun olacağını bildirmiştir.

Bakanlar Kurulu’nun 11/01/2016 tarihli ve 2016/8369 sayılı “Fakir Ailelere Kömür Yardımı Yapılmasına Dair Karar” 3üncü maddesinde “Dağıtılacak kömürün niteliği, 13/01/2005 tarihli ve 25699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğine uygun olacaktır.” hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede; Edirne ilinde satışı yapılan ya da sosyal yardımlaşma vakıfları aracılığı ile dağıtımı yapılacak kömürlerin IKHKK Yönetmeliği kapsamında kritik meteorolojik şartların oluştuğu veya hava kirliliğinin artış gösterdiği Keşan İlçesi için Edirne İli Mahalli Çevre Kurullarınca belirlenen özellikte, yerli kömür dağıtım ve satışının yapılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Edirne İlinde 27/10/2016 tarihinde yapılan 88. Mahalli Çevre Kurulu Kararında; Keşan İlçesinde ihtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtılacak olan yerli kömür özelliklerinde 12/04/2016 tarih ve 86 sayılı Edirne İl Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile Keşan İlçe merkezi için belirlenen yerli kömür özelliklerinin bir yıl ertelenmesine, 2016-2017 yılı kış döneminde ihtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtılacak yerli kömürlerin IKHKK Yönetmeliğinde belirlen 1. Grup il ve ilçelerde kullanılacak kömür özelliklerinin sağlanması yönünde karar alınmıştır. Ancak, bu karar yalnızca Keşan İlçesinde Sosyal Yardımlaşma kömürleri ile dağıtımı yapılan kömürleri kapsayıp, ısınma amaçlı satışı yapılan diğer yerli kömürleri kapsamamaktadır.

Edirne İli için 27/10/2016 tarihinde yapılan 88 inci Mahalli Çevre Kurulu Kararı kapsamında, 2016-2017 kış döneminde sosyal yardımlaşma vakıfları aracılığı ile dağıtılacak kömür özelliklerinde; IKHKK Yönetmeliği kapsamında Tablo.11’de yer alan “Sınır Değerlerinin Aşıldığı (1. Grup) İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özelliklerine” sahip olması hükmü yer almıştır. Buna göre, 12/04/2016 tarih ve 86 sayılı Edirne İl Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile Keşan İlçe merkezi için belirlenen yerli kömür özelliklerinin bir yıl ertelenmesine, 2016-2017 yılı kış döneminde ihtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtılacak yerli kömürlerin IKHKK Yönetmeliğinde belirlen 1. Grup il ve ilçelerde kullanılacak kömür özelliklerini sağlanması yönünde karar alınmıştır.

Bakanlığımız tarafından hava yönetimi mevzuatı kapsamında, 81 ilde çalışmalar yapılmakta olup, yüksek kirlilik potansiyeli bulunan Edirne İli için de Temiz Hava Eylem Planı bulunmaktadır. Söz konusu planda, İl'de kirliliğin kaynağında azaltma ve hava kalitesinin korunmasına yönelik eylemler dönemsel olarak belirlenmiştir. Söz konusu eylem planında; Keşan İlçesinin eylemlerinde belirlenerek hayata geçirilmektedir. Ancak, Keşan İlçesinin topoğrafik yapısı ve meteorolojik şartları nedeniyle, bölgeye özgü olarak zaman zaman kirli hava dağılmamakta ve özellikle kış dönemlerinde yoğun enverziyon görülmektedir.

Ayrıca, Ülkemizde katı yakıt denetimleri 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, Hava Kirliliğinin Kontrolü ve Önlenmesi Genelgesi hükümleri, bu çerçevede alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararları doğrultusunda yapılmaktadır. Bakanlığımız Hava Kalitesi İzleme Ağı tarafından elde edilen hava kirliliği verileri büyük önem taşımakta olup, bu değerler söz konusu yönetmelik ve genelge hükümleri doğrultusunda Mahalli Çevre Kurullarının kararlarına temel teşkil etmektedir.

Bakanlığımızca yayınlanan mevzuatta; Ülkemizde kullanılabilecek katı yakıtlara ait özellikler belirlenmiştir. Bununla birlikte, diğer kömürlerin yanı sıra sosyal yardımlaşma kömürleri de Bakanlığımızca yayımlanan mevzuat hükümlerine tabidir. Bakanlığımız; ithal, yerli veya sosyal yardımlaşma kömür türlerinde herhangi bir ayırım yapmaksızın tüm kömürleri denetlenmektedir.

Bu doğrultuda, Bakanlığımız Merkez ve İl Müdürlükleri Teşkilatı ile yetki devri yapılan 166 adet Belediye Başkanlığınca ülke genelinde, sosyal yardımlaşma kömürleri dahil olmak üzere, katı yakıt denetimleri sırasında mevzuata aykırı olduğu tespit edilen yakıtların il dışına çıkartılması, piyasadan toplatılması, satışının durdurulma, sanayi kullanımına gönderilmesi, üreticiye iade edilmesi gibi idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bunun yanı sıra; Edirne İli Keşan İlçesi Belediye Başkanlığı'nın Bakanlığımıza yapmış olduğu talep üzerine, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda, 2013 yılında katı yakıtların denetimi ve idari yaptırım uygulanması konusunda, Keşan Belediye Başkanlığına yetki devri yapılmış olup, Belediye sınırları içerisinde sosyal yardımlaşma kömürleri de dahil olmak üzere, tüm kömürlerin denetimi Keşan Belediyesi'ne verilmiştir.